

Föreningen JAGs utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 2 § i lagen om funktionshinderservice

23.6.2025

2. Gör bestämmelsen om livsskeden tillsammans med specialmotiveringarna det lättare att bedöma när det är fråga om ett sådant behov av hjälp och stöd som bör tillgodoses genom de tjänster som det föreskrivs om i lagen om funktionshinderservice?

Ja, delvis

Enligt utkastets livsskedesbestämmelse är en förutsättning för att erhålla funktionshinderservice det, att personens behov av hjälp och stöd avviker från vad som är typiskt för livsskedet i fråga. Termen "avviker" har dock inte definierats tydligt i utkastet, vilket lämnar ett betydande tolkningsutrymme särskilt i bestämmelsens gråzoner såsom de s.k. mellanfallarna (personer med autism eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning) samt då bestämmelsen ska tillämpas på äldre personer med stödbehov.

Även i övrigt innehåller propositionsutkastet väldigt knappt om vägledning beträffande om hur man avser att bestämmelsen i praktiken ska tolkas. Den gamla handikappservicelagen gav upphov till omfattande rättspraxis (beträffande vem som har rätt till personlig assistans) och vi känner därför rätt väl till vilka tolkningsfrågor som kommer att uppstå, t.ex. vissa typer av minnes- och ögonsjukdomar. För att säkerställa att bestämmelsen kommer att tillämpas på ett sätt som tryggar de grundläggande rättigheterna (grundlagen, FN:s funktionshinderkonvention), skulle det vara viktigt att tydligare beskriva hur lagstiftaren anser att bestämmelsen ska tillämpas i dessa gråzoner.

Föreningen JAG vill i sammanhanget också lyfta fram barnfamiljers situation. I förslaget skriver man ganska kortfattat och ensidigt om hjälpbehovet hos småbarn med funktionsnedsättning och deras familjer. I bestämmelsens motiveringar insinuerar man att det faktum att samtliga barn genom uppväxten har stödbehov, så skulle barn med stödbehov och deras familjer inte omfattas av lagens tillämpningsområde då de har samma stödbehov.

Föreningen JAG vill poängtera att samma hjälpbehov hos barn med funktionsnedsättning ofta är betydligt mer omfattande och krävande än vad som är typiskt för barn i samma ålder. Brist på service till dessa barnfamiljer leder till många negativa konsekvenser för hela familjen t.ex. i form av sämre funktionsförmåga hos

barnet, negligerade syskon samt föräldrar som hoppar av arbetslivet. Det är av största vikt att vi kan identifiera dessa barns och deras familjers stödbehov. Föreningen JAG anser därför att bestämmelsens motiveringar bör preciseras till denna del så att nämnda målgrupp inkluderas i lagens tillämpningsområde.

3. Garanterar förslaget att de personer med funktionsnedsättning som fått funktionshinderservice tidigare får funktionshinderservice också när de är äldre?

Ja, delvis

Bestämmelsen och dess motiveringar skulle i sig förtydliga rättsläget för äldre personer med funktionsnedsättning.

Rättsskyddet för personer med funktionsnedsättning har ändå försvagats som helhet den senaste tiden bland annat på grund av socialarbetarnas minskade rätt till prövning (beslutas fattas i inofficiella organ) samt på grund av den strama lagtolkning som råder i välfärdsområdena på grund av sparkrav. Rättsskyddet har också försvagats på grund av att staten har skurit i stödet till tredje sektorns juridiska stöd samt som en följd av kravet av besvärstillstånd till högsta förvaltningsdomstolen.

4. Är den föreslagna bestämmelsen om livsskeden ett tillräckligt komplement till det tillämpningsområde som redan godkänts med tanke på att lagen om funktionsservice ska förbli en speciallag?

Ja, delvis

Föreningen JAG anser i enlighet med vad vi redogjort för ovan att propositionsutkastet lämnar för mycket rum för tolkning i lagens gråzoner (t.ex. autism eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, minnes- och ögonsjukdomar samt tydligare definition av termen "avviker"). Bristen av vägledning vid tolkning ökar risken för att lagen skulle tillämpas för strängt vilket skulle leda till att personkretsen som omfattas av lagen skulle bli för begränsad.

5. Andra kommentarer om propositionen:

På grund av helhetssituationen i samhället är det svårt att förutspå vilka följder lagförslaget kan få. En trend Föreningen JAG ser är att myndigheterna tillämpar funktionshinderlagstiftning allt mer fritt och utan respekt för lagens anda. Det leder till att tyngdpunkten förskjuts från lagstiftningen till tillämpning av lagstiftningen. Av denna orsak är det av största vikt att man på statlig nivå noggrant följer upp hur lagen tillämpas och vilka följder den får för personer med funktionsnedsättning.